PIRMĀS INSTANCES TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2008. gada 26. jūnijā *

Lieta T-94/98

Alfonsius Alferink, Hētena [*Heeten*] (Nīderlande), un 67 citi prasītāji, kuru uzvārdi ir norādīti pielikumā, ko sākotnēji pārstāvēja H. Bronkhorsts [*H. Bronkhorst*] un E. Peinakers Hordeiks [*E. Pijnacker Hordijk*], pēc tam — Bronkhorsts, Peinakers Hordeiks un J. Slaismans [*J. Sluysmans*] un visbeidzot — Peinakers Hordeiks, advokāti,

prasītāji,

pret

Eiropas Kopienu Komisiju, ko pārstāv T. van Reins [*T. van Rijn*], pārstāvis,

atbildētāja,

par prasību saskaņā ar EK līguma 178. pantu (jaunajā redakcijā — EKL 235. pants) un EK līguma 215. panta otro daļu (jaunajā redakcijā — EKL 288. panta otrā daļa) atlīdzināt zaudējumus, ko prasītāji esot cietuši tādēļ, ka Komisija, pieņemot 1989. gada 20. aprīļa Regulu (EEK) Nr. 1033/89, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1546/88, kas paredz Padomes Regulas (EEK) Nr. 804/68 5.c pantā noteiktā papildmaksājuma

* Tiesvedības valoda — holandiešu.

piemērošanas noteikumus (OV L 110, 27. lpp.), kas skaidri un precīzi neparedz, ka piena ražošana būtu jāatsāk sākotnējā *SLOM* saimniecībā, esot pārkāpusi tiesiskās drošības principu.

EIROPAS KOPIENU
PIRMĀS INSTANCES TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs M. Vilars [*M. Vilaras*], tiesneses E. Martinša Ribeiru [*E. Martins Ribeiro*] (referente) un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*],

sekretārs J. Plingerss [*J. Plingers*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2007. gada 25. septembra tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Atbilstošās tiesību normas

1 Padomes 1977. gada 17. maija Regulā (EEK) Nr. 1078/77, ar ko ievieš piemaksu sistēmu par piena un piena produktu netirgošanu un piena govju ganāmpulka pārveidošanu

(OV L 131, 1. lpp.), tika paredzēta piemaksa par netirgošanu vai pārveidošanu ražotājiem, kuri apņemas netirgot pienu vai piena produktus piecu gadu netirgošanas periodā vai četru gadu pārveidošanas periodā netirgot pienu vai piena produktus un pārveidot savus piena govju ganāmpulkus par gaļas govju ganāmpulkiem.

2 Piena ražotāji, kas uzņēmušies līgumsaistības saskaņā ar Regulu Nr. 1078/77, kopā ir saucami par "*SLOM* ražotājiem"; šī abreviatūra rodas no holandiešu vārdu savienojuma "slachten en omschakelen" (nokaut un pārveidot) un apraksta šo ražotāju pienākumus netirgošanas vai pārveidošanas periodā.

3 Padomes 1984. gada 31. marta Regulā (EEK) Nr. 856/84, ar ko groza Regulu Nr. 804/68 par piena un piena produktu tirgus kopīgo organizāciju (OV L 90, 10. lpp.), un Regulā Nr. 857/84, kas paredz vispārējos noteikumus Regulas Nr. 804/68 5.c pantā minētā maksājuma piemērošanai piena un piena produktu nozarē (OV L 90, 13. lpp.), sākot ar 1984. gada 1. aprīli, tika ieviests papildmaksājums par piegādātā piena daudzumu, kas pārsniedz references daudzumu, ko katram pircējam nosaka katra dalībvalsts nodrošinātā kopējā daudzuma ietvaros. References daudzums, kam nav piemērojams papildmaksājums, ir vienāds ar piena vai piena ekvivalenta daudzumu, ko saskaņā ar valsts izvēlēto formulu vai nu piegādā ražotājs, vai nopērk pienotava references gada laikā, kurš Nīderlandes Karalistei bija 1983. gads.

4 Padomes 1968. gada 27. jūnija Regulas (EEK) Nr. 804/68 par piena un piena produktu tirgus kopīgo organizāciju (OV L 148, 13. lpp.) 5.c pantā paredzētā papildmaksājuma piemērošanas noteikumi tika noteikti ar Komisijas 1984. gada 16. maija Regulu (EEK) Nr. 1371/84 (OV L 132, 11. lpp.). Regula Nr. 1371/84 tika atcelta ar Komisijas 1988. gada 3. jūnija Regulu (EEK) Nr. 1546/88, kas paredz Padomes Regulas (EEK) Nr. 804/68 5.c pantā paredzētā papildmaksājuma piemērošanas noteikumus (OV L 139, 12. lpp.), kuras mērķis *inter alia* ir pārveidot šajā jomā piemērojamo tiesisko regulējumu (minētās regulas preambulas pirmais apsvērums).

5 Ražotājiem, kuri attiecīgajai dalībvalstij noteiktajā references gadā nav piegādājuši pienu, īstenojot līgumsaistības saskaņā ar Regulu Nr. 1078/77, netika piešķirts references daudzums.

6 1988. gada 28. aprīļa spriedumos lietā 120/86 *Mulder* (*Recueil*, 2321. lpp.; turpmāk tekstā — "spriedums lietā *Mulder I*") un lietā 170/86 *von Deetzen* (*Recueil*, 2355. lpp.; turpmāk tekstā — "spriedums lietā *von Deetzen I*") Tiesa atzina Regulu Nr. 857/84, ko papildina Regula Nr. 1371/84, par spēkā neesošu, jo tajā nebija paredzēts piešķirt references daudzumu ražotājiem, kuri, īstenojot līgumsaistības saskaņā ar Regulu Nr. 1078/77, nepiegādāja pienu attiecīgajai dalībvalstij noteiktajā references gadā.

7 Pēc iepriekš šā sprieduma 6. punktā minētajiem spriedumiem lietās *Mulder I* un *von Deetzen I* Padome 1989. gada 20. martā pieņēma Regulu (EEK) Nr. 764/89, ar ko groza Regulu Nr. 857/84 (OV L 84, 2. lpp.), kas stājās spēkā 1989. gada 29. martā, lai ļautu šajos spriedumos minētajai ražotāju kategorijai piešķirt īpašu references daudzumu 60 % apmērā no to ražošanas divpadsmit mēnešu laikā pirms to netirgošanas vai pārveidošanas līgumsaistībām saskaņā ar Regulu Nr. 1078/77.

8 Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, 3.a panta 1. punkta a) līdz d) apakšpunktā ir paredzēts:

"12. panta [c) punkta] trešajā daļā minētie ražotāji:

[..]

pēc pieprasījuma, kas formulējams trīs mēnešu laikā kopš 1989. gada 29. marta, pagaidu kārtā saņem īpašu references daudzumu, ar nosacījumu, ka tie:

a) nav pārtraukuši savu darbību atbilstoši Regulas [..] Nr. 1078/77 2. panta 3. un 4. punktam vai pilnībā cedējuši savu piensaimniecību pirms netirgošanas vai pārveidošanas perioda beigām;

b) pēc kompetentās iestādes pieprasījuma sava pieteikuma pamatojumam pierāda, ka ir spējīgi savā saimniecībā ražot pieprasīto references daudzumu;

c) apņemas pārdot pienu vai piena produktus tieši patērētājam un/vai piegādāt pienu pircējam;

d) attiecībā uz īpašo references daudzumu apņemas neizmantot nekādu atteikšanās no references daudzuma programmu līdz papildmaksājuma sistēmas beigām." [Neoficiāls tulkojums]

9 Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, 3.a panta 3. punktā ir noteikts:

"Ja divu gadu laikā kopš 1989. gada 29. marta ražotājs pēc kompetentās iestādes pieprasījuma var pierādīt, ka ir faktiski atsācis tiešo pārdošanu un/vai piegādes un ka šī tiešā pārdošana un/vai piegādes šo pēdējo divpadsmit mēnešu laikā ir sasniegušas vismaz 80 % no pagaidu references daudzuma, īpašais references daudzums tam tiek piešķirts galīgi. Pretējā gadījumā pagaidu references daudzums pilnībā jāatgriež Kopienas rezervē [..]."

10 Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, 12. panta c) punktā ir paredzēts, ka, "lai piemērotu 3.a pantu, par zemnieku saimniecības ražotāju uzskata fizisku vai juridisku personu vai grupu, kuru saimniecība atrodas Kopienas ģeogrāfiskajā teritorijā".

11 Regulas Nr. 857/84 12. panta d) punktā ir precizēts:

"Šajā regulā:

d) saimniecība: ražošanas vienību kopums, ko vada ražotājs un kas atrodas Kopienas ģeogrāfiskajā teritorijā."

12 Regulas Nr. 1546/88, ko groza Komisijas 1989. gada 20. aprīļa Regula (EEK) Nr. 1033/89 (OV L 110, 27. lpp.), 3.a panta 1. punkts ir formulēts šādi:

"Ieinteresētais ražotājs Regulas [..] Nr. 857/84 3.a panta 1. punktā paredzēto pieteikumu [īpašam references daudzumam] iesniedz kompetentajā iestādē, ko norāda dalībvalsts, saskaņā ar tās izstrādātiem noteikumiem un ievērojot nosacījumu, ka ražotājs var pierādīt, ka tas joprojām pilnībā vai daļēji pārvalda to pašu saimniecību, kuru tas pārvaldīja brīdī, kad tika apstiprināts viņa Komisijas Regulas (EEK) Nr. 1391/78 5. panta 2. punktā paredzētais pieteikums par piemaksas piešķiršanu.

Kompetentā iestāde apliecina pieteikuma saņemšanu, pārbauda, vai ir ievēroti minētajā 1. punktā paredzētie nosacījumi, un reģistrē ražotāja rakstveida līgumsaistības.

Par pierādījumiem ražotāja spējai ražot pieprasīto references daudzumu var būt *inter alia*:

— piena tiešā pārdošana un/vai piegādes, kas veiktas jau kopš netirgošanas un pārveidošanas perioda beigām,

— piena ganāmpulks Regulas [..] Nr. 1391/78 1. panta 1. punkta [b) apakšpunkta] izpratnē, kas pieder saimniecībai,

— tāda saimniecības joprojām ar zālāju pārklāta virsma un/vai kultūraugu lopbarības platība, kas izriet no īstenota augu seku un sējumu plāna,

— Regulas [..] Nr. 857/84 3. panta 1. punkta otrajā daļā minētās investīcijas." [Neoficiāls tulkojums]

13 Ražotājus, kas uzņēmušies netirgošanas vai pārveidošanas līgumsaistības un saskaņā ar Regulu Nr. 764/89 saņēmuši tā saucamo "īpašo" references daudzumu, sauc par "*SLOM I* ražotājiem".

14 Ar 1990. gada 11. decembra spriedumu lietā C-189/89 *Spagl* (*Recueil*, I-4539. lpp.) Tiesa atzina Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, 3.a panta 1. punkta pirmo ievilkumu par spēkā neesošu, ciktāl tajā nav paredzēts saskaņā ar šo tiesību normu piešķirt īpašu references daudzumu ražotājiem, kuru netirgošanas un pārveidošanas periods, īstenojot līgumsaistības saskaņā ar Regulu Nr. 1078/77, beidzās 1983. gada 31. decembrī vai atsevišķos gadījumos — 1983. gada 30. septembrī.

15 Pēc šā sprieduma 14. punktā minētā sprieduma lietā *Spagl* Padome pieņēma 1991. gada 13. jūnija Regulu (EEK) Nr. 1639/91, ar ko groza Regulu Nr. 857/84 (OV L 150, 35. lpp.), kurā, atceļot Tiesas par spēkā neesošiem atzītos nosacījumus, tika atļauts piešķirt attiecīgajiem ražotājiem īpašu references daudzumu. Tos kopā sauc par "*SLOM II* ražotājiem".

16 Ar 1992. gada 19. maija starpspriedumu apvienotajās lietās C-104/89 un C-37/90 *Mulder* u.c./Padome un Komisija (*Recueil*, I-3061. lpp.; turpmāk tekstā — "spriedums lietā *Mulder II*") Tiesa Eiropas Ekonomikas kopienu atzina par atbildīgu par

tiem dažiem piena ražotājiem nodarītajiem zaudējumiem, kuri bija uzņēmušies līgumsaistības saskaņā ar Regulu Nr. 1078/77 un turpmāk nevarēja tirgot pienu tādēļ, ka bija piemērojama Regula Nr. 857/84. Attiecībā uz maksājamām summām Tiesa aicināja lietas dalībniekus tās noteikt, savstarpēji vienojoties.

17 Ar 2000. gada 27. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-104/89 un C-37/90 *Mulder* u.c./Padome un Komisija (*Recueil*, I-203. lpp.) Tiesa sprieda par tās atlīdzības apmēru, ko pieprasīja prasītāji šā sprieduma 16. punktā minētajā spriedumā lietā *Mulder II* minētajās lietās.

Prāvas rašanās fakti

18 Prasītāji, Alfonsiuss Alferinks [*Alfonsius Alferink*] un 67 citi piena ražotāji Nīderlandē, saskaņā ar Regulu Nr. 1078/77 uzņēmās netirgošanas līgumsaistības.

19 Saskaņā ar atbilstošo tiesisko regulējumu prasītāji iesniedza Nīderlandes iestādēm pieteikumu par īpaša references daudzuma piešķiršanu, kas tiem ļautu ražot noteiktu piena daudzumu bez papildmaksājuma. Daži prasītāji saņēma pagaidu īpašo references daudzumu, bet citi saņēma galīgu īpašu references daudzumu.

20 Pēc tam, kad tika piešķirti minētie īpašie references daudzumi, Nīderlandes iestādes veica pārbaudes, lai pārliecinātos, vai prasītāji ražoja references daudzumu atbilstoši Kopienu tiesiskajā regulējumā paredzētajiem nosacījumiem. Konstatējot, ka piena ražošana netika atsākta sākotnējā *SLOM* saimniecībā vai tajā pašā saimniecības organizatoriskajā un saimnieciskajā vienībā, kāda tā bija datumā, kad tika parakstītas netirgošanas līgumsaistības, jo prasītāji piena ražošanai izmantoja no trešām personām nomātos ražošanas līdzekļus, Nīderlandes iestādes uzskatīja, ka no Kopienu tiesiskā regulējuma izrietošās prasības galīga references daudzuma piešķiršanai netika izpildītas. Tādējādi tās atteicās piešķirt galīgu references daudzumu prasītājiem, kuri bija

saņēmuši pagaidu references daudzumu, un atcēla galīgu references daudzumu tiem, kuriem tas bijis piešķirts.

21 Prasītāji cēla prasību *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Administratīvā apelācijas tiesa saimnieciskajos jautājumos, Nīderlande) par Nīderlandes Lauksaimniecības, dabas mantojuma un zvejas ministrijas (turpmāk tekstā — "ministrija") lēmumu, ar kuru atteikts piešķirt galīgu references daudzumu vai atcelts jau piešķirtais galīgais references daudzums. Tie it īpaši apgalvo, ka — pretēji minētās ministrijas uzskatiem — atbilstošajā tiesiskajā regulējumā nav paredzēts, ka, lai piešķirtu īpašu references daudzumu, piena ražošana ir jāveic sākotnējā *SLOM* saimniecībā vai tajā pašā saimniecības organizatoriskajā un saimnieciskajā vienībā, kāda tā bija datumā, kad tika parakstītas netirgošanas līgumsaistības. *College van Beroep voor het bedrijfsleven* prasību noraidīja.

22 Viens no prasītājiem, G. J. Hulters [*G. J. Hulter*], cēla prasību par zaudējumu atlīdzību *Rechtbank te 's-Gravenhage* (Hāgas Rajona tiesa, Nīderlande) tādēļ, ka nedz ministrijas lēmumā, nedz atbilstošajā tiesiskajā regulējumā nebija vai vismaz nebija pietiekami paredzēti nosacījumi, kas būtu piemērojami pagaidu references daudzuma pārveidošanai par galīgu references daudzumu, vai ka pareiza informācija par galīgu references daudzuma piešķiršanu laikus netika sniegta. Šī prasība tika noraidīta ar 1999. gada 20. janvāra spriedumu.

23 Hulters šo spriedumu pārsūdzēja *Gerechtshof te 's-Gravenhage* (Hāgas Apelācijas tiesa, Nīderlande), kura ar 2000. gada 17. februāra spriedumu apstiprināja *Rechtbank te 's-Gravenhage* spriedumu.

24 Hulters iesniedza kasācijas sūdzību *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa), kas to noraidīja ar 2002. gada 8. marta spriedumu.

Process

25 Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 1998. gada 19. jūnijā, Alferinks un 67 citi prasītāji, kuru uzvārdi ir norādīti pielikumā, cēla šo prasību.

26 1998. gada 30. septembrī Pirmās instances tiesā notika neoficiāla sanāksme, kurā piedalījās lietas dalībnieku pārstāvji. Šīs sanāksmes laikā lietas dalībniekiem bija iespēja sniegt savus apsvērumus par Pirmās instances tiesas veikto analītisko klasifikāciju lietām, kas attiecas uz *SLOM* ražotājiem.

27 Ar ceturtās palātas priekšsēdētāja 1998. gada 8. oktobra rīkojumu Pirmās instances tiesa apturēja tiesvedību šajā lietā.

28 2000. gada 17. maijā Pirmās instances tiesā notika otrā neoficiālā sanāksme, kurā piedalījās lietas dalībnieku pārstāvji.

29 2002. gada 17. janvārī Pirmās instances tiesā notika trešā neoficiālā sanāksme, kurā piedalījās lietas dalībnieku pārstāvji. Šīs sanāksmes laikā, vienojoties ar lietas dalībniekiem, tika nolemts apturēt tiesvedību šajā lietā līdz *Hoge Raad der Nederlanden* spriedumam.

30 Ar pirmās palātas priekšsēdētāja 2004. gada 30. marta rīkojumu Pirmās instances tiesa atsāka tiesvedību šajā lietā. Tādējādi Komisijai tika piešķirts termiņš iebildumu raksta iesniegšanai. Pēc tam lietas dalībnieki attiecīgi iesniedza replikas rakstu un atbildes uz repliku rakstu.

31 Tā kā Pirmās instances tiesas palātu sastāvs tika mainīts, sākoties jaunam tiesas gadam, piektajā palātā, kurai līdz ar to šī lieta tika iedalīta, tika norīkots tiesnesis referents.

32 Pamatojoties uz tiesneša referenta ziņojumu, Pirmās instances tiesa (piektā palāta) nolēma uzsākt mutvārdu procesu, neveicot iepriekšējus pierādījumu savākšanas pasākumus.

33 2007. gada 25. septembra tiesas sēdē tika uzklausīti lietas dalībnieku mutvārdu apsvērumi un atbildes uz Pirmās instances tiesas jautājumiem.

Lietas dalībnieku prasījumi

34 Prasītāju prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— piespriest Kopienai izmaksāt prasības pieteikuma pielikumā minētās summas kā atlīdzību par zaudējumiem, ko tie esot cietuši Regulas Nr. 1546/88 3.a panta nepiemērotas redakcijas dēļ, pieskaitot procentus ar likmi 8 % gadā no 1998. gada 23. februāra līdz pilnīgas samaksas dienai;

— piespriest Kopienai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

35 Komisijas prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— noraidīt prasību;

— piespriest prasītājiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Iebilde par Regulas Nr. 1546/88 prettiesiskumu

Lietas dalībnieku argumenti

36 Tiesas sēdē prasītāji izvirzīja pamatu par Regulas Nr. 1546/88 prettiesiskumu, tādēļ ka tā radīja diskrimināciju *SLOM* ražotāju un citu piena ražotāju starpā un ar to tika pārkāpta tiesiskā paļāvība.

37 Komisija norādīja, ka tas ir jauns pamats, kurš tādēļ ir jāatzīst par nepieņemamu.

Pirmās instances tiesas vērtējums

38 No Pirmās instances tiesas reglamenta 44. panta 1. punkta c) apakšpunkta, ko skata kopā ar 48. panta 2. punktu, izriet, ka prasības pieteikumā par lietas ierosināšanu ir jānorāda strīda priekšmets un kopsavilkuma veidā jāizklāsta izvirzītie pamati un ka jaunu pamatu izvirzīšana attiecīgās instances laikā ir aizliegta, ja vien šie pamati nav balstīti uz juridisku informāciju vai faktiem, kas tika atklāti procesa laikā. Tomēr pamats, kas tieši vai netieši papildina agrāk prasības pieteikumā par lietas uzsākšanu izvirzīto pamatu un kam ar to ir cieša saikne, ir atzīstams par pieņemamu (Tiesas 1999. gada 14. oktobra spriedums lietā C-104/97 P *Atlanta*/Eiropas Kopiena, *Recueil*, I-6983. lpp., 29. punkts; Tiesas trešās palātas priekšsēdētāja 2001. gada 13. novembra rīkojums lietā C-430/00 P *Dürbeck*/Komisija, *Recueil*, I-8547. lpp., 17. punkts; Pirmās instances tiesas 2007. gada 8. marta spriedums lietā T-340/04 *France Télécom*/Komisija, Krājums, II-573. lpp., 164. punkts).

39 Šajā gadījumā ir jāatzīst, ka pamats par Regulas Nr. 1546/88 prettiesiskumu ir jauns pamats, kas nav balstīts ne uz kādu jaunu juridisku informāciju vai faktu, kas atklāts procesa laikā, un kas nevar tikt uzskatīts par tādu, kas tieši vai netieši papildina agrāk prasības pieteikumā par lietas uzsākšanu izvirzīto pamatu un kam ar to ir cieša saikne (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 2002. gada 28. novembra spriedumu lietā T-40/01 *Scan Office Design*/Komisija, *Recueil*, II-5043. lpp., 96. punkts). Turklāt prasītāji nekur nav norādījuši iemeslus, kuru dēļ šī iebilde par prettiesiskumu nevarēja tikt izteikta tiesas sēdē. Līdz ar to šis pamats ir jānoraida kā nepieņemams.

Par prasību atlīdzināt zaudējumus

Lietas dalībnieku argumenti

40 Prasītāji atgādina: tā kā no netirgošanas līgumsaistību uzņemšanās dienas līdz pagaidu īpaša references daudzuma piešķiršanas dienai ir pagājuši daudzi gadi, to saimniecības vairs nevarēja atsākt piena govju audzēšanas darbību, ko tās bija veikušas iepriekš, tādēļ tās ir izmantojušas tādus no trešām personām nomātus ražošanas līdzekļus kā kūts vai piena iekārtas. Tādējādi prasītājiem piešķirtie pagaidu references daudzumi netika pārveidoti par galīgiem daudzumiem vai arī galīgie daudzumi tika atcelti.

41 Tie atzīmē, ka, pēc ministrijas, *College van Beroep voor het bedrijfsleven* un Komisijas domām, Kopienu tiesības un it īpaši Regulas Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, 3.a pants ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai piešķirtu galīgu references daudzumu, pagaidu references daudzums ir jāražo sākotnējā *SLOM* saimniecībā vai tajā pašā saimniecības organizatoriskajā un ekonomiskajā vienībā, kāda tā bija brīdī, kad tika parakstītas *SLOM* līgumsaistības. Tādējādi references daudzuma piešķir-

šanas nosacījumi nav izpildīti, ja izmantotie ražošanas līdzekļi tiek nomāti no trešām personām.

42 1995. gada 15. februāra vēstulē Komisija, atbildot uz prasītāju 1994. gada 13. oktobra vēstuli, precizēja, ka *College van Beroep voor het bedrijfsleven* lēmums, pēc tās domām, pareizi atspoguļo Kopienu tiesiskā regulējuma situāciju attiecībā uz tās saimniecības būtību, kurā ir jāražo references daudzums, proti, sākotnējo *SLOM* saimniecību, pilnībā vai daļēji ieskaitot visus pievienojumus līdz pagaidu references daudzuma piešķiršanas datumam. Šajā ziņā Komisija atsaucas uz Tiesas 1992. gada 3. decembra spriedumu lietā C-86/90 *O'Brien* (*Recueil*, I-6251. lpp.), it īpaši uz tā 16. un 17. punktu, no kuriem skaidri izriet, ka atbilstoša saimniecība ir tā, kas pastāv references daudzuma piešķiršanas dienā, ar nosacījumu, ka, lai piešķirtu galīgu daudzumu, ražotājs "joprojām pilnībā vai daļēji vada to pašu saimniecību kā tā, ko tas vadīja brīdī, kad tika apstiprināts tā pieteikums par piemaksas piešķiršanu" (17. punkts).

43 Komisija šajā pašā vēstulē piebilst, ka no faktiem, ko tai iesniedzis prasītāju pārstāvis, izriet, ka prasītāji neatradās šā sprieduma iepriekšējā punktā minētajā situācijā, jo vai nu tiem piederēja sākotnējā *SLOM* saimniecība, bet tie to neizmantoja īpaša references daudzuma ražošanai, vai arī saimniecība, kurā references daudzums tika ražots, tika iegūta pēc pagaidu īpaša references daudzuma piešķiršanas. Komisija vēl precizē, ka apsvērumi par īpaša references daudzuma ražošanas līdzekļu nomu ir jāizvērtē, ņemot vērā tās iepriekšējos apsvērumus par dienu, kurā šie līdzekļi tika iegūti, un dienu, kurā tie tika pievienoti sākotnējai *SLOM* saimniecībai. Visbeidzot, Komisija norāda, ka — pretēji prasītāju uzskatiem — Tiesas 1991. gada 15. janvāra spriedums lietā C-341/89 *Ballmann* (*Recueil*, I-25. lpp.) neattiecas uz *SLOM* ražotājiem.

44 Tomēr prasītāji uzskata, ka no Regulas Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, 3.a panta 1. punkta izriet, ka pagaidu references daudzuma pieteikuma iesniedzējam vairs nav jāpieder visai sākotnējai *SLOM* saimniecībai. Tā kā pietiek lietot tikai šīs saimniecības nelielu daļu, pagaidu references daudzums noteikti tiks ražots, lietojot citus ražošanas līdzekļus. Tādējādi, pēc prasītāju domām, pietiek, ka ražotājam vēl

pieder ražošanas vienību daļa, ko tas vadījis netirgošanas līgumsaistību uzņemšanās laikā.

45 Turklāt citi Regulas Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, 3.a panta noteikumi apstiprina, ka piešķirtais references daudzums lielā mērā varētu tikt ražots, izmantojot tādus ražošanas līdzekļus, kas nav daļa no sākotnējās *SLOM* saimniecības. Šajā sakarā prasītāji atzīmē, ka, lai pierādītu ražotāja spēju ražot pieprasīto references daudzumu, kā pierādījums ir pieņemama saimniecības joprojām ar zāli pārklāta virsma un/vai kultūraugu lopbarības platība, kas izriet no īstenota augu seku un sējumu plāna. Minētajā 3.a pantā nav minēts neviens nosacījums, ka joprojām ar zāli pārklātai virsmai vai citai platībai ir jāpieder sākotnējai *SLOM* saimniecībai. Tāds pats princips ir piemērojams investīcijām, kas minētas minētā 3.a panta pēdējā ievilkumā, kas vispārīgi attiecas uz periodu pēc *SLOM* vienošanās beigām (proti, ieguldījumi, kas veikti pirms 1984. gada 1. oktobra iesniegtā attīstības projekta ietvaros).

46 Turklāt nedz Regulā Nr. 1078/77, nedz uz to balstītajās izpildes regulās nav paredzēts pienākums saglabāt tādā pašā stāvoklī saimniecību, saistībā ar kuru tika parakstītas *SLOM* līgumsaistības. Ja likumdevējs bija vēlējies, lai atsāktu piena ražošanu sākotnējā *SLOM* saimniecībā vai ar tās pašas saimniecības organizatoriskās un ekonomiskās vienības palīdzību kā tā, par kuru bija runa *SLOM* saistību uzņemšanās brīdī, tam tas bija skaidri jānorāda Kopienu tiesiskajā regulējumā.

47 Tādējādi, lasot Regulu Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, kopā ar īstenošanas Regulu Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, ir skaidrs, ka ražotājam ir jābūt spējīgam ražot pieprasīto references daudzumu, izmantojot paša pārvaldītās ražošanas vienības, un vismaz šim nolūkam izmantoto ražošanas vienību daļai ir jābūt tai, kas pastāvēja netirgošanas saistību uzņemšanās laikā. Pretēji Komisijas apgalvotajam, šajās regulās nekur nav paredzēts, ka ražošana būtu jāatsāk vai nu sākotnējā *SLOM* saimniecībā, vai arī tajā pašā — no organizatoriskā un ekonomiskā viedokļa — saimniecības vienībā kā tā, par kuru bija runa netirgošanas saistību uzņemšanās brīdī.

48 Līdz ar to, pieņemot tiesisko regulējumu, kurā nav skaidri noteikti iepriekš minētie ierobežojumi un kas tādējādi nav adekvāts, ir pārprotams un neskaidrs, Komisija ir pieļāvusi kļūdu, par ko tā ir atbildīga, jo tā ir pārkāpusi piesardzības principu, kas ir piemērojams arī tiesiskā regulējuma izstrādes metodei un kas paredz, ka šim tiesiskajam regulējumam ir jābūt adekvātam. Prasītāji šajā sakarā atsaucas uz Padomes 1993. gada 8. jūnija rezolūciju par Kopienu tiesiskā regulējuma redakcionālu kvalitāti (OV C 166, 1. lpp.).

49 Attiecībā uz zaudējumiem un cēloņsakarību starp kļūdu un zaudējumiem prasītāji apgalvo, ka ir pieļauta kļūda, kurā ir vainojama Komisija un kuras rezultātā tiem tika nodarīti zaudējumi. Tie apgalvo, ka ir izpildīti visi nosacījumi, kas paredzēti pagaidu references daudzuma piešķiršanai, proti, ka tie bija spējīgi ražot references daudzumu savās saimniecībās, kas ir tādas pašas kā pieteikuma iesniegšanas brīdī. To Nīderlandes iestāžu nostāja, kuras, pēc Komisijas domām, uzskatīja, ka prasītāji nebija atsākuši piena ražošanu sākotnējā *SLOM* saimniecībā vai nebija uz savu risku un peļņu atsākuši neatkarīgu ražošanu, parāda tikai to, ka prasītāji pārprotama Kopienu tiesiskā regulējuma dēļ nebija pilnībā atsākuši savu ražošanu savās sākotnējās *SLOM* saimniecībās. Ja Kopienu tiesiskais regulējums būtu skaidrāks, tie būtu varējuši izvēlēties ražot, izmantojot citus ražošanas līdzekļus, nevis tos, ar kuriem tie bija paplašinājuši savas saimniecības, un tādējādi izvēlēties citu ražošanas veidu savās sākotnējās *SLOM* saimniecībās.

50 Prasītāji, izņemot H. J. ten Hāvi [*H. J. ten Have*], 1998. gada 23. februāra vēstulē lūdza Komisiju atlīdzināt radītos zaudējumus, ko Komisija atteica 1998. gada 17. aprīļa vēstulē. Tie precizē, ka var iesniegt papildu pierādījumus savas nostājas atbalstam.

51 Vispirms Komisija atgādina, pirmkārt, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Kopienas ārpuslīgumiskā atbildība var iestāties tikai, ja tiek izpildīti trīs nosacījumi, proti, pārmestās rīcības prettiesiskums, faktiski pastāvoši zaudējumi un cēloņsakarības saiknes pastāvēšana starp prettiesisko rīcību un apgalvoto kaitējumu. Otrkārt, prasība, uz ko atsaucas prasītāji, — ka tiesiskajam regulējumam ir jābūt adekvātam, ir tā tiesiskās drošības principa neizbēgamas sekas, saskaņā ar kuru Tiesa nospriedusi, ka tiesiskajam regulējumam, kas tiesību subjektiem uzliek pienākumus, ir jābūt skaidram un precīzam, lai tie varētu nepārprotami zināt savas tiesības un pienākumus

un līdz ar to ievērot tā noteikumus (Tiesas 2003. gada 16. janvāra spriedums lietā C-439/01 *Cipra* un *Kvasnicka*, *Recueil*, I-745. lpp., 49. punkts), un ka, interpretējot Kopienu tiesību normu, jāņem vērā tās konteksts, formulējums un tiesiskā regulējuma, kura sastāvdaļa tā ir, mērķi. Regulas Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, 3.a pants atbilst šim kritērijam.

52 Komisija apstiprina, ka, tā kā Regula Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, ir īstenošanas regula, kuru tā pieņēma saskaņā ar Regulu Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, kuru ir pieņēmusi Padome, šīs regulas ir jālasa kopā. Šajā Padomes regulā un īstenošanas regulā noteiktais galvenais pienākums var paredzēt tikai zināmus kritērijus un detalizētākus nosacījumus.

53 Atgādinot Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, 3.a panta 1. punkta b) apakšpunkta un 3. punkta saturu, Komisija uzskata, ka šo abu tiesību normu lasīšana kopā nozīmē, ka īpašs references daudzums galīgi var tikt piešķirts tikai, ja tiešā pārdošana un/vai piegāde faktiski tiek atsākta ražotāja sākotnējā *SLOM* saimniecībā. Tas ir iemesls, kura dēļ katrs *SLOM* ražotājs savam pieteikumam par īpaša references daudzuma piešķiršanu pievieno paziņojumu, saskaņā ar kuru tas ir "spējīgs savā saimniecībā ražot pieprasīto references daudzumu".

54 Turklāt Komisija atzīmē, ka Regulas Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, 3.a panta 1. punktā ir skaidra atsauce uz Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, 3.a panta 1. punktu un tā trešajā daļā noteikts, ka "pierādījumi, kas var apliecināt ražotāja spēju ražot pieprasīto references daudzumu, var būt *inter alia* [..]". Šī tiesību norma, kas ir jāskata kopā ar Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, 3.a panta 1. punktu, vispirms attiecas uz valsts izpildvaras iestādēm, kurām ir jāizvērtē, vai *SLOM* ražotājs atbilst nosacījumam, kas iekļauts Padomes regulā un saskaņā ar kuru tam ir jābūt spējīgam savā saimniecībā ražot references daudzumu. Komisija atzīmē, ka šajā tiesību normā nav izsmeļoša pierādījumu

saraksta (“var”), ko valsts izpildvaras iestādes varētu pieņemt sakarā ar šo nosacījumu un kas ir jāpaziņo “saskaņā ar noteikumiem, kas jāparedz dalībvalstij”.

55 Komisija precizē, ka Regulā Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, ir skaidri noteikts, ka *SLOM* ražotājam ir jāvar pierādīt, ka tas ir spējīgs savā saimniecībā ražot pieprasīto references daudzumu, kas ir nosacījums, kurš ir jāizvērtē Nīderlandes iestādēm un kas tām ir jāinterpretē kā tāds, kas nozīmē, ka ražošana ir jāatsāk sākotnējā *SLOM* saimniecībā vai tajā pašā organizatoriskajā un ekonomiskajā vienībā, par kuru bija runa netirgošanas saistību uzņemšanās dienā, ko apstiprināja *College van Beroep voor het bedrijfsleven*. Prasītāji nevar uzskatīt Komisiju par atbildīgu par šo Nīderlandes iestāžu interpretāciju, jo šīs iestādes sākotnēji nebija apgalvojušas, ka Kopienu tiesiskais regulējums ir pārprotams.

56 Komisija konstatē, ka prasītāji nav izvirzījuši nevienu argumentu, lai pierādītu, ka Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, 3.a pants nav skaidrs un precīzs un tiem nav ļāvis nepārprotami zināt savas tiesības un pienākumus un līdz ar to ievērot tā noteikumus. Komisija uzskata, ka tās regula ir skaidra un tajā ir precīzi norādīti pierādījumi, ko valsts iestādes var ņemt vērā, lai izvērtētu, vai ražotājs ir izpildījis nosacījumu, kas iekļauts Padomes regulā, — būt spējīgam savā saimniecībā ražot pieprasīto references daudzumu. Turklāt savā atbildē uz repliku Komisija precizē, ka paši prasītāji ir atzinuši (skat. šā sprieduma 47. punktu), ka ražotājiem ir jāspēj, izmantojot to pārvaldītās ražošanas vienības, ražot pieprasīto references daudzumu, jo, pēc to domām, izmantoto ražošanas vienību daļai ir jābūt tām vienībām, kas pastāvēja netirgošanas saistību uzņemšanās brīdī. Šādos apstākļos Regulā Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, 3.a pants, kura vienīgais mērķis ir nodrošināt Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, 3.a panta izpildi, prasītājiem ir skaidrs, tāpat kā pēdējā minētā tiesību norma, un tās izpratne ir tāda, kādu noteikusi Komisija, tādēļ nevar Komisijai pārmest prettiesisku rīcību. Tādējādi prasība par zaudējumu atlīdzību ir jānoraida.

57 Attiecībā uz zaudējumiem un cēloņsakarības saikni Komisija apgalvo, ka, pat ja prasītāji apgalvo, ka tie visi bija spējīgi savās saimniecībās, kāda tā bija pieteikuma piešķirt

šādu daudzumu iesniegšanas dienā, ražot references daudzumu, to prasības pieteikums neļauj skaidri noteikt, vai tie bija spējīgi ražot minēto daudzumu sākotnējā *SLOM* saimniecībā. Katrā ziņā Nīderlandes iestādes uzskatīja, ka tie nebija atsākuši piena ražošanu sākotnējā *SLOM* saimniecībā vai ka tie nebija uz savu risku un rēķinu atsākuši neatkarīgu ražošanu, ko turklāt apstiprināja Nīderlandes tiesas. Tā kā prasītāji nebija izpildījuši Padomes regulā paredzētos nosacījumus, tie nevar apgalvot, ka pastāv cēloņsakarības saikne starp nodarītajiem zaudējumiem un, iespējams, prettiesisko Komisijas regulu.

58 Visbeidzot, attiecībā uz zaudējumu apmēru Komisija uzskata, ka prasības pieteikumā nav pietiekamas informācijas, lai tā varētu formulēt savu nostāju. Prasītāji nav pietiekami precizējuši, kādā apmērā tie bija spējīgi sākotnējā *SLOM* saimniecībā ražot norādīto references daudzumu. Komisija norāda, ka patur tiesības procesa gaitā atgriezties pie zaudējumu veida un apmēra.

Pirmās instances tiesas vērtējums

59 Ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Kopienas ārpuslīgumiskā atbildība par iestāžu radītajiem zaudējumiem, kas paredzēta EK līguma 215. panta otrajā daļā (jaunajā redakcijā — EKL 288. panta otrā daļa), iestājas, ja tiek izpildīti visi nosacījumi, proti, iestādēm pārmestā rīcība ir prettiesiska, zaudējumi faktiski pastāv un pastāv cēloņsakarības saikne starp attiecīgo rīcību un minētajiem zaudējumiem (Tiesas 1982. gada 29. septembra spriedums lietā 26/81 *Oleifici Mediterranei*/EEK, *Recueil*, 3057. lpp., 16. punkts; skat. Pirmās instances tiesas 2006. gada 30. maija spriedumu lietā T-87/94 *Blom* u.c./Padome un Komisija, Krājums, II-1385. lpp., 102. punkts un tajā minētā judikatūra).

60 Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru prasītājai ir jāsniedz pierādījumi Kopienu tiesai, lai pierādītu iestādēm pārmestās rīcības nelikumību, faktiskos zaudējumus un cēloņsakarības saiknes starp attiecīgo rīcību un ciestajiem zaudējumiem pastāvēšanu

(Tiesas 1976. gada 21. maija spriedums lietā 26/74 *Roquette Frères*/Komisija, *Recueil*, 677. lpp., 22.–24. punkts, un Pirmās instances tiesas 2007. gada 8. maija spriedums lietā T-271/04 *Citymo*/Komisija, Krājums, II-1375. lpp., 159. punkts).

61 Tāpat ir jāatgādina, ka, ja viens no šiem vienlaikus izpildāmajiem nosacījumiem nav izpildīts, prasība ir jānoraida kopumā un nav jāizvērtē citi nosacījumi (Tiesas 1994. gada 15. septembra spriedums lietā C-146/91 *KYDEP*/Padome un Komisija, *Recueil*, I-4199. lpp., 19. un 81. punkts, un Pirmās instances tiesas 2002. gada 20. februāra spriedums lietā T-170/00 *Förde-Reederei*/Padome un Komisija, *Recueil*, II-515. lpp., 37. punkts).

62 Attiecībā uz pirmo no šiem nosacījumiem, kas ir jāizvērtē vispirms, judikatūrā paredzēts, ka ir jāpierāda, ka ir izdarīts pietiekami būtisks tādas tiesību normas pārkāpums, kuras mērķis ir piešķirt privātpersonām tiesības (Tiesas 2000. gada 4. jūlija spriedums lietā C-352/98 P *Bergaderm* un *Goupil*/Komisija, *Recueil*, I-5291. lpp., 42. punkts). Attiecībā uz prasību, ka pārkāpumam ir jābūt pietiekami būtiskam, noteicošais kritērijs, kas ļauj uzskatīt, ka tas ir izpildīts, ir tas, vai attiecīgā Kopienu iestāde ir acīmredzami un būtiski pārkāpusi savas rīcības brīvības robežas. Ja šai iestādei ir tikai ļoti ierobežota, pat neesoša, rīcības brīvība, Kopienu tiesību pārkāpums vien ir pietiekams, lai pierādītu pietiekami būtiska pārkāpuma izdarīšanas faktu (Tiesas 2002. gada 10. decembra spriedums lietā C-312/00 P Komisija/*Camar* un *Tico*, *Recueil*, I-11355. lpp., 54. punkts, un Pirmās instances tiesas 2001. gada 12. jūlija spriedums apvienotajās lietās T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 un T-225/99 *Comafrica* un *Dole Fresh Fruit Europe*/Komisija, *Recueil*, II-1975. lpp., 134. punkts).

63 Šajā gadījumā prasītāji apgalvo, ka Komisijai pārmestās rīcības prettiesiskumu veido piesardzības principa pārkāpums. Lai arī šajā gadījumā prasītāji apgalvo, ka Kopienas atbildība ir iestājusies tādēļ, ka Komisija ir pārkāpusi piesardzības principu, tie faktiski atsaucas uz tiesiskās drošības principu, jo tie pārmet Komisijai, ka attiecīgajā tiesiskajā regulējumā Komisija nav skaidri un precīzi noteikusi īpaša references daudzuma piešķiršanai piemērojamos nosacījumus.

64 Vispirms ir jāatzīmē, ka tāpat kā tiesiskās paļāvības princips, kas ir tiesību norma, kas privātpersonām piešķir tiesības, kuru pārkāpuma rezultātā var iestāties Kopienas ārpuslīgumiskā atbildība (Pirmās instances tiesas 2001. gada 6. decembra spriedums lietā T-43/98 *Emesa Sugar*/Padome, *Recueil*, II-3519. lpp., 64. punkts; skat. arī šā sprieduma 16. punktā minēto spriedumu lietā *Mulder II*, 15. punkts), tiesiskās drošības princips arī ir tiesību norma, kas privātpersonām piešķir tiesības.

65 Šajā sakarā ir jāatzīst, ka gan Tiesa, gan Pirmās instances tiesa jau ir nospriedušas, ka tiesiskās drošības princips ir Kopienu tiesību pamatprincips, kas *inter alia* paredz, ka tiesiskajam regulējumam jābūt skaidram un precīzam, lai personas varētu nepārprotami zināt savas tiesības un pienākumus un līdz ar to ievērot šo tiesisko regulējumu (1981. gada 9. jūlija spriedums lietā 169/80 *Gondrand Frères* un *Garancini*, *Recueil*, 1931. lpp., 17. punkts; 1996. gada 13. februāra spriedums lietā C-143/93 *Van Es Douane Agenten*, *Recueil*, I-431. lpp., 27. punkts; 1997. gada 16. oktobra spriedums lietā C-177/96 *Banque Indosuez* u.c., *Recueil*, I-5659. lpp., 27. punkts; 2005. gada 14. aprīļa spriedums lietā C-110/03 Beļģija/Komisija, Krājums, I-2801. lpp., 30. punkts, un 2007. gada 21. jūnija spriedums lietā C-158/06 *ROM-projecten*, Krājums, I-5103. lpp., 25. punkts; Pirmās instances tiesas 1997. gada 14. jūlija spriedums lietā T-81/95 *Interhotel*/Komisija, *Recueil*, II-1265. lpp., 61. punkts, un 2002. gada 7. novembra spriedums apvienotajās lietās T-141/99, T-142/99, T-150/99 un T-151/99 *Vela* un *Tecnagrind*/Komisija, *Recueil*, II-4547. lpp., 391. punkts).

66 Šī tiesiskās drošības imperatīvā prasība ir īpaši stingri jāievēro tāda tiesiskā regulējuma gadījumā, kas var radīt finansiālas sekas (šā sprieduma 65. punktā minētais spriedums lietā *ROM-projecten*, 26. punkts).

67 Līdz ar to ir jānosaka, vai Regulas Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, 3.a panta formulējums ir skaidrs attiecībā uz īpaša references daudzuma piešķiršanai piemērojamiem nosacījumiem.

68 Ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Kopienu tiesību normu, vienlaikus jāņem vērā tās formulējums, konteksts un mērķi (Tiesas 1996. gada 30. jūlija spriedums lietā C-84/95 *Bosphorus*, *Recueil*, I-3953. lpp., 11. punkts, un šā sprieduma 65. punktā minētais spriedums lietā *Banque Indosuez* u.c., 18. punkts).

69 Šajā kontekstā ir jāatzīst, ka, kā to pamatoti atzīmēja Komisija, tā kā Regula Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, ir īstenošanas regula, jo tā īsteno Regulu Nr. 857/84, tā ir jāinterpretē saskaņā ar šo īstenojamo regulu (Tiesas 2006. gada 26. oktobra spriedums lietā C-275/05 *Kibler*, Krājums, I-10569. lpp., 20. punkts; šajā sakarā skat. arī Tiesas 1991. gada 22. oktobra spriedumu lietā C-44/89 *von Deetzen*, *Recueil*, I-5119. lpp., 14. punkts), kuras spēkā esamība turklāt netiek apstrīdēta šajā prāvā.

70 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jāatzīmē, ka Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, 3.a panta 1. punktā ir paredzēts, ka ražotāji, kuru netirgošanas vai pārveidošanas periods, īstenojot saskaņā ar Regulu Nr. 1078/77 parakstītās saistības, beidzas pēc 1983. gada 31. decembra vai atbilstošajā gadījumā — pēc 1983. gada 30. septembra, pagaidu kārtā saņem īpašu references daudzumu ar šajā tiesību normā noteiktiem nosacījumiem. It īpaši minētās regulas 3.a panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēts, ka pagaidu īpašs references daudzums ir piešķirams ar nosacījumu, ka ieinteresētā persona nav pārtraukusi darbību vai pilnībā cedējusi savu piena saimniecību pirms netirgošanas vai pārveidošanas perioda beigām (Tiesas 1994. gada 27. janvāra spriedums lietā C-98/91 *Herbrink*, *Recueil*, I-223. lpp., 11. punkts).

71 Otrkārt, Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, 3.a panta 1. punkta b) apakšpunktā ir precizēts, ka pagaidu īpaša references daudzuma piešķiršanas nosacījums ir tas, ka ražotājs sava pieteikuma pamatojumam pierāda, ka ir spējīgs savā saimniecībā ražot pieprasīto references daudzumu.

72 Treškārt, ir jāatgādina, ka īpašu references daudzumu sistēma Regulas Nr. 857/84 3.a pantā, kas pēc šā sprieduma 6. punktā minēto spriedumu lietās *Mulder I* un *von Deetzen I* pasludināšanas tika ieviests ar Regulu Nr. 764/89, lai nodrošinātu īpašu references daudzumu piešķiršanu ražotājiem, kuri, izpildot saskaņā ar Regulu Nr. 1078/77 parakstītās saistības, references gada laikā nepiegādāja pienu, paredz vispārīgu principu, ka jebkurš references daudzums paliek saistīts ar zemēm, attiecībā uz kurām tas tika piešķirts (šā sprieduma 70. punktā minētais spriedums lietā *Herbrink*, 12. punkts).

73 Tādējādi no Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, izriet, ka ražotājam, kas uzņēmies netirgošanas saistības, lai saņemtu īpašu references daudzumu, joprojām ir jāpieder visai sākotnējai *SLOM* saimniecībai vai tās daļai un jāpierāda, ka tas ir spējīgs ražot minēto daudzumu savā saimniecībā.

74 Ir jāatzīst, ka Regula Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, nav nodalāma no Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, ieviestās sistēmas.

75 Regulas Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, 3.a pantā ir tikai piemēroti Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, noteikumi īpaša references daudzuma piešķiršanai, atgādinot, ka ražotājam dalībvalsts noteiktajā kompetentajā iestādē ir jāpierāda, ka tas joprojām pilnībā vai daļēji pārvalda to pašu saimniecību, ko tas pārvaldījis brīdī, kad sniegta piekrišana tā pieteikumam par piemaksas piešķiršanu. Šajā tiesību normā arī precizēti pierādījumu piemēri, kas var būt pieņemami, lai pierādītu ražotāja spēju ražot pieprasīto references daudzumu, tostarp piena tiešā pārdošana vai piegādes, kas jau veiktas kopš netirgošanas vai pārveidošanas perioda beigām, saimniecībā esošais piena govju ganāmpulks, saimniecības joprojām ar zālāju pārklāta virsma un kultūraugu lopbarības platība, kas izriet no īstenota augu seku un sējumu plāna, un bez attīstības plāna veiktie ieguldījumi.

76 Tādējādi, tā kā Regulas Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, 3.a panta 1. punkta trešās daļas trešajā ievilkumā paredzēts, ka par pierādījumiem, kas var apliecināt ražotāja spēju ražot pieprasīto references daudzumu, var būt "saimniecības" joprojām ar zālāju pārklāta virsma un/vai kultūraugu lopbarības platība, šo terminu var saprast kā tikai tādu, kas attiecas uz ražotāja pārvaldīto saimniecību, kas pilnībā vai daļēji ir tā pati saimniecība, ko tas pārvaldījis brīdī, kad tika apstiprināts tā pieteikums par piemaksas piešķiršanu. Tādējādi šo terminu nevar interpretēt kā tādu, kas nozīmē, ka minētā virsma vai platība var piederēt citai saimniecībai, nevis tai, ko pārvalda ražotājs.

77 Šī pati interpretācija attiecas arī uz Regulas Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, 3.a panta 1. punkta trešās daļas otro ievilkumu, kurā paredzēts, ka piena govju ganāmpulks, kas arī ir viens no pierādījumiem, kuri var apliecināt ražotāja spēju ražot pieprasīto īpašo references daudzumu, tiek turēts "saimniecībā", kas ir termins, ko arī var saprast tikai kā tādu, kas attiecas uz ražotāja pārvaldīto saimniecību, kas pilnībā vai daļēji ir tā pati saimniecība, ko tas pārvaldījis brīdī, kad tika apstiprināts tā pieteikums par piemaksas piešķiršanu. Tādējādi šīs tiesību normas mērķis ir tieši novērst to, ka ražotājs ražo īpašo references daudzumu, izmantojot dzīvniekus, kas tiek turēti citā saimniecībā, nevis tajā, ko tas pārvalda.

78 Tas pats attiecas uz Regulas Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, 3.a panta 1. punkta trešās daļas ceturtajā ievilkumā minētajiem ieguldījumiem, kas tādu pašu — kā šā sprieduma 76. un 77. punktā minētie — iemeslu dēļ ir jāsaista ar attiecīgā ražotāja pārvaldīto saimniecību un tādējādi no tās nav nodalāmi.

79 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Tiesa, attiecībā uz saimniecības nodošanu cedējot vai atgriežot pēc nomas līguma beigām, jau ir nospriedusi, ka visu references daudzumu sistēmu raksturo princips, ka references daudzums tiek nodots kopā ar zemēm, kurām tas ir piešķirts, un ka tādējādi, lai ievērotu šo principu arī īpašo references daudzumu jomā, Regulas Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, 3.a panta 1. punktā tiek pastiprināts nosacījums, kas noteikts Regulas Nr. 857/84 3.a panta 1. punktā, paredzot, ka ražotājam joprojām ir pilnībā vai daļēji jāpārvalda tā pati saimniecība (šā sprieduma 70. punktā minētais spriedums lietā *Herbrink*, 13. punkts).

80 Tādējādi Regulas Nr. 1033/89 preambulas trešajā apsvērumā ir precizēts, ka "[īpaša references daudzuma] pieteikumu var iesniegt tikai ražotājs, kurš pārvalda vismaz daļu no tām pašām ražošanas vienībām, kuras tas pārvaldīja netirgošanas vai pārveidošanas piemaksas pieteikuma iesniegšanas brīdī," un ka "gadījumā, ja ražotāja rīcībā vairs nav šīs pašas saimniecības, tas, ņemot vērā piemaksu sistēmas loģiku, tādējādi parāda tā nodomu pārtraukt piena ražošanu".

81 Turklāt saistībā ar to, ka ražotājam, lai saņemtu īpašu references daudzumu, joprojām ir pilnībā vai daļēji jāpārvalda tā pati saimniecība, ko tas ir pārvaldījis brīdī, kad apstiprināts tā piemaksas piešķiršanas pieteikums, saimniecība Regulas Nr. 857/84 12. panta d) punkta izpratnē ir "to ražošanas vienību kopums, ko pārvalda ražotājs un kas atrodas Kopienas ģeogrāfiskajā teritorijā".

82 Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, 12. panta c) un d) punktā saglabāto jēdzienu "ražotājs" un līdz ar to — "saimniecība" definīcija liecina, ka ražotāja jēdziens attiecas tikai uz lauksaimnieku, kurš savai piena ražošanai uz savu atbildību pārvalda ražošanas vienību kopumu (Tiesas 1992. gada 9. jūlija spriedums lietā C-236/90 *Maier*, *Recueil*, I-4483. lpp., 11. punkts, un 1997. gada 23. janvāra spriedums lietā C-463/93 *St. Martinus Elten*, *Recueil*, I-255. lpp., 17. punkts).

83 Tādējādi no Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, 3.a panta 1. punkta, ko skata kopā ar Regulas Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, 3.a panta 1. punktu, skaidri izriet, ka īpašs references daudzums pagaidu kārtā tiek piešķirts ar nosacījumu, ka ieinteresētais ražotājs pierāda, ka joprojām pilnībā vai daļēji pārvalda to pašu saimniecību, ko tas ir pārvaldījis brīdī, kad tika apstiprināts tā pieteikums par piemaksas piešķiršanu, proti, to saimniecību, attiecībā uz kuru tas ir uzņēmies netirgošanas vai pārveidošanas saistības (šā sprieduma 42. punktā minētais spriedums lietā *O'Brien*, 12. punkts; šajā sakarā skat. arī šā sprieduma 70. punktā minēto Tiesas spriedumu lietā *Herbrink*, 12. un 13. punkts, un 2004. gada 28. oktobra spriedumu lietā C-164/01 P *van den Berg*/Padome un Komisija, Krājums, I-10225. lpp., 71. punkts; Pirmās instances tiesas 2006. gada 12. decembra spriedumu lietā T-373/94 *Werners*/Padome un Komisija, Krājums, II-4631. lpp., 81. punkts), un ka tas pierāda savu spēju minētajā saimniecībā ražot pieprasīto references daudzumu.

84 Šā sprieduma 42. punktā minētā sprieduma lietā *O'Brien* 17. punktā Tiesa precizēja, ka, lai piešķirtu galīgu īpašo references daudzumu, Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, 3.a panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāpat var ņemt vērā piena pārdošanu vai piegādi no ražošanas vienībām, kas laika posmā no netirgošanas vai pārveidošanas saistību beigu dienas līdz pagaidu īpaša references daudzuma piešķiršanas dienai tika pievienotas attiecīgajai saimniecībai, ja ieinteresētā persona

joprojām pilnībā vai daļēji pārvalda to pašu saimniecību, ko tā ir pārvaldījusi brīdī, kad tika apstiprināts tās pieteikums par piemaksas piešķiršanu.

85 Tādējādi no visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka, ņemot vērā Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, 3.a panta 1. punktu, Regulas Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, 3.a panta 1. punktā ir paredzēts, ka piena ražošana ir jāveic sākotnējā *SLOM* saimniecībā (šā sprieduma 83. punktā minētais spriedums lietā *Werners*/Padome un Komisija, 81. punkts; šajā sakarā skat. arī šā sprieduma 42. punktā minēto spriedumu lietā *O'Brien*, 11. un 12. punkts; šā sprieduma 70. punktā minēto spriedumu lietā *Herbrink*, 12. un 13. punkts, un šā sprieduma 83. punktā minēto spriedumu lietā *van den Berg*/Padome un Komisija, 71. punkts), kas attiecīgajā gadījumā var iekļaut ražošanas vienības, ko īpaša references daudzuma piešķiršanas brīdī ražotāji pārvaldīja uz savu atbildību un kurām pilnībā vai daļēji ir jāiekļauj sākotnējā *SLOM* saimniecība.

86 Šī interpretācija atbilst sistēmas būtībai. Proti, vispirms, tajā ir ņemts vērā apsvērums, ka īpašs references daudzums nav jāpiešķir ražotājam, kuram vairs nepieder sākotnējā *SLOM* saimniecība, jo tas tādējādi ir izrādījis savu nodomu vairs netirgot pienu, un ja tas vairs netirgo pienu, references daudzums vairs netiek piešķirts sistēmas ieviešanas dēļ. Turklāt šajā interpretācijā ir ņemts vērā arī tas, ka, tā kā references daudzumi ir piesaistīti zemēm, attiecībā uz kurām tie piešķirti, šo daudzumu ražošana ir jāveic uz šīm zemēm. Visbeidzot, tajā ir ņemti vērā ģenerāladvokāta Džeikobsa [*Jacobs*] apsvērumi secinājumos šā sprieduma 42. punktā minētajam spriedumam lietā *O'Brien* (*Recueil*, I-6266. lpp.), ka tajā periodā, kurā attiecīgie ražotāji neražoja pienu, to saimniecība noteikti tika rekonstruēta, kam Tiesa ir piekritusi, nospriežot, ka ir jāņem vērā piena pārdošana vai piegāde no ražošanas vienībām, kas tika pievienotas attiecīgajai saimniecībai laika posmā no netirgošanas saistību beigu dienas līdz pagaidu īpaša references daudzuma piešķiršanas dienai, ja ieinteresētā persona joprojām pilnībā vai daļēji pārvalda to pašu saimniecību, ko tā pārvaldījusi brīdī, kad apstiprināts tās pieteikums par piemaksas piešķiršanu.

87 Visbeidzot, ir jāatzīmē, ka prasītāju argumenti, kurus tie paši izklāstīja savos rakstveida apsvērumos, nešķiet atšķirīgi no izpratnes, kas attiecīgajām tiesību normām piedēvēta šā sprieduma 70.–86. punktā, un ka, kritizējot minētās Kopienu tiesību

normas, prasītāji drīzāk apstrīd valsts tiesu sniegto attiecīgo Kopienu tiesību normu interpretāciju un to piemērošanu šajā gadījumā.

88 Kā izriet no šā sprieduma 44. un 47. punkta, prasītāji apgalvo, ka no Regulas Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, 3.a panta 1. punkta izriet, ka pieteikuma par pagaidu references daudzuma piešķiršanu iesniedzējam vairs nebija jāpieder visai sākotnējai *SLOM* saimniecībai. Pēc to domām, īpašie references daudzumi bija jāražo, izmantojot to pārvaldītās ražošanas vienības, daļai no kurām ir jābūt tām ražošanas vienībām, kuras tiem piederēja netirgošanas saistību uzņemšanās brīdī.

89 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Komisija nav pārkāpusi tiesiskās drošības principu, un tādējādi prasība ir jānoraida.

90 Pakārtoti, pat pieņemot, ka Kopienu tiesiskais regulējums attiecīgajā jomā zināmā mērā ir pārprotams vai neprecīzs attiecībā uz nosacījumiem, kādos piešķirtie īpašie references daudzumi ir jāražo, lai tiktu piešķirti galīgi šādi daudzumi, ir jāatgādina, ka, lai iestātos Kopienas atbildība, ir atbilstoši šā sprieduma 62. punktā minētajiem nosacījumiem jāpierāda, ka ir pietiekami būtiski pārkāpta tiesību norma, kuras mērķis ir piešķirt tiesības privātpersonām.

91 Tieši ņemot vērā iestāžu lielo rīcības brīvību, īstenojot Kopienas politikas, tika izstrādāta Tiesas judikatūra par Kopienas ārpuslīgumisko atbildību, it īpaši attiecībā uz tiesību aktiem, kas saistīti ar ekonomiskās politikas izvēlēm (Tiesas 1996. gada 5. marta spriedums apvienotajās lietās C-46/93 un C-48/93 *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, *Recueil*, I-1029. lpp., 44. punkts).

92 Ierobežojoša pieeja Kopienas atbildībai tās likumdošanas darbību veikšanas dēļ ir skaidrojama ar to, ka, pirmkārt, likumdošanas funkcijas veikšanu, pat ja pastāv tiesas kontrole pār aktu likumību, nedrīkst kavēt iespēja, ka tiks celtas prasības par zaudējumu atlīdzību katru reizi, kad Kopienu vispārīgās intereses liek pieņemt tiesību aktus, kas var apdraudēt privātpersonu intereses, un, otrkārt, likumdošanas kontekstā, ko raksturo lielas rīcības brīvības pastāvēšana, kas ir nepieciešama Kopienas politikas īstenošanai, Kopienas atbildība var iestāties tikai, ja attiecīgā iestāde ir acīmredzami un būtiski pārkāpusi tai noteiktās pilnvaru īstenošanas robežas (Tiesas 1978. gada 25. maija spriedums apvienotajās lietās 83/76, 94/76, 4/77, 15/77 un 40/77 *HNL* u.c./Padome un Komisija, *Recueil*, 1209. lpp., 5. un 6. punkts, un šā sprieduma 91. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, 45. punkts).

93 Turklāt šajā sakarā Tiesa precizēja, ka tās izveidotajā sistēmā jautājumā par Kopienas ārpuslīgumisko atbildību tiek ņemta vērā *inter alia* risināmo situāciju sarežģītība, grūtības tiesību aktu piemērošanā vai interpretācijā un it īpaši — rīcības brīvība, kāda ir apstrīdētā akta autoram (šā sprieduma 91. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, 43. punkts, šā sprieduma 62. punktā minētie spriedumi lietās *Bergaderm* un *Goupil*/Komisija, 40. punkts, un Komisija/*Camar* un *Tico*, 52. punkts).

94 Šajā gadījumā ir jāatzīst, ka Komisijai bija tikai ļoti ierobežota rīcības brīvība, jo, kā ir norādīts šā sprieduma 69. punktā, Regula Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, ir īstenošanas regula, kas tikai īsteno Regulu Nr. 857/84.

95 Tomēr šā sprieduma 69.–78. punktā jau tika atzīts, ka Komisija ir tikai piemērojusi Padomes Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, tiesību normas saskaņā ar tajās iekļautajiem noteikumiem, tādēļ tā nevar tikt atzīta par atbildīgu par iespējamo Kopienu tiesību pārkāpumu.

96 Tādējādi Komisija nevar tikt atzīta par atbildīgu par iespējamo Regulas Nr. 1546/88, ko groza Regula Nr. 1033/89, neprecizitāti vai neskaidrību, jo tā ir tikai ievērojusi Padomes Regulas Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, prasības.

97 Attiecībā uz Regulu Nr. 857/84, ko groza Regula Nr. 764/89, pietiek atzīt, ka šīs prasības ietvaros prasītāji nekādi nav apstrīdējuši minētās regulas spēkā esamību tādēļ, ka šī regula apdraudētu tiesiskās drošības principu.

98 Tā kā prasītāji nav pierādījuši Komisijai pārmesto rīcības nelikumību, nav jāpārbauda, vai ir izpildīti citi atbildības iestāšanās nosacījumi.

99 No visa iepriekš minētā izriet, ka prasība ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

100 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājiem spriedums ir nelabvēlīgs, tiem jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

PIRMĀS INSTANCES TIESA (piektā palāta)

nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) Alfonsiuss Alferinks un 67 citi prasītāji, kuru saraksts ir pielikumā, atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

Vilaras Martins Ribeiro Jürimäe

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2008. gada 26. jūnijā.

Sekretārs Priekšsēdētājs

E. Coulon M. Vilaras

PIELIKUMS

Mantinieki *G. Vloedgraven*,

W. L. A. van der Arend, *Harmelen* (Nīderlande),

H. W. Bakker, *Middelstum* (Nīderlande),

B. M. J. B. Beusmans, *Noorbeek* (Nīderlande),

P. J. M. Biermans, *Herkenbosch* (Nīderlande),

J. A. A. de Bont, *Rutten* (Nīderlande),

H. Boskma, *Zwaagwesteinde* (Nīderlande),

B. A. Bouma, *Berlikum* (Nīderlande),

E. A. M. Bouma, *Rutten*,

J. A. Bouma, *Ried* (Nīderlande),

H. Buwalda, *Franeker* (Nīderlande),

M. V. van Diederen, *Doenrade* (Nīderlande),

R. Dusselaar, *Wier* (Nīderlande),

J. van Duynhoven, *Rijkevoort* (Nīderlande),

H. J. Frederiks, *Laag Keppel* (Nīderlande),

G. J. M. Frieling, *Deurningen* (Nīderlande),

T. de Groot, *Creil* (Nīderlande),

H. J. ten Hagen, *Winterswijk* (Nīderlande),

H. J. ten Have, *Beltrum* (Nīderlande),

P. A. J. N. Hendriks, *Valkenburg* (Nīderlande),

H. Heringa, *Leens* (Nīderlande),

O. Hoekstra, *Oosternijkerk* (Nīderlande),

J. Hoekstra, *Oosternijkerk*,

W. H. C. M. Holtslag, *Lelystad* (Nīderlande),

J. H. A. Huijsmans, *Weert* (Nīderlande),

M. Huizinga, *Firdgum* (Nīderlande),

G. J. Hulter, *Den Velde* (Nīderlande),

P. J. M. Janssen, *Wanssum* (Nīderlande),

G. C. de Jongh, *Marknesse* (Nīderlande),

C. de Keijzer, *Noordgouwe* (Nīderlande),

P. Kemp, *Breukelen* (Nīderlande),

W. Koopmans-Hut, *Ezinge* (Nīderlande),

H. J. Leemkuil, *Winterswijk-Miste* (Nīderlande),

J. A. J. Leijten, *Bant* (Nīderlande),

G. J. Loozeman, *Callantsoog* (Nīderlande),

A. Lukens Folkers, *Vlagtwedde* (Nīderlande),

P. L. Marinussen, *Grijpskerke* (Nīderlande),

G. J. Meijer, *Usquert* (Nīderlande),

W. H. J. Mulder, *Haarzuilens* (Nīderlande),

Th. Neelen, *Nunhem* (Nīderlande),

G. J. Nijboer, *Ane* (Nīderlande),

A. Nijboer, *Ane*,

B. Oude Kotte, *Fleringen* (Nīderlande),

J. H. M. Roebroek, *Schimmert* (Nīderlande),

F. M. C. Rommens, *Rijsbergen* (Nīderlande),

J. A. C. M. Soffers, *Rijsbergen*,

J. G. Rompelberg, *Noorbeek*,

M. J. Scheele, *Mensingeweer* (Nīderlande),

J. van Sinderen, *Ternaard* (Nīderlande),

J. W. M. Smeets, *Papenhoven* (Nīderlande),

W. C. G. M. Stoffelen, *Ottersum* (Nīderlande),

J. H. Thomassen, *Bemelen* (Nīderlande),

J. H. van Til, *Eppenhuizen* (Nīderlande),

K. J. Veenkamp, *Thesinge* (Nīderlande),

J. T. F. J. op't Veld, *Vlodrop* (Nīderlande),
J. P. W. Vrencken, *Beek* (Nīderlande),
O. Vries, *Engwierum* (Nīderlande),
K. Vries, *Engwierum*,
M. W. de Weerd, *Tollebeek* (Nīderlande),
A. M. Weijenberg-Pleijers, *Wittem* (Nīderlande),
H. F. W. M. Wennekers, *Creil*,
R. W. Werners, *Meppel* (Nīderlande),
C. H. L. Wijnen, *Maasbree* (Nīderlande),
L. G. H. Willems, *Ulestraten* (Nīderlande),
J. G. Wilman, *Engwierum*,
D. Wilman, *Engwierum*,
J. M. P. Wolfs, *Gronsveld* (Nīderlande).